

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΟΝ ΝΙΚΟ ΚΟΥΡΜΟΥΛΑ

Χοσέ Κάρλος Σομόθα

«Ο Σέρλοκ Χολμς γίνεται το ιδανικό μας υποσυνείδητο»

Ο συγγραφέας αστυνομικών μυθιστορημάτων με στοιχεία του Φανταστικού μεταφέρει στη Βικτωριανή Αγγλία την πλοκή του βιβλίου του «Σπουδή στο μαύρο»

Ο Χοσέ Κάρλος Σομόθα, κουβανικής καταγωγής που μεγάλωσε στην Ισπανία, είναι ένας ξεχωριστός συγγραφέας που συνδυάζει το αστυνομικό μυθιστόρημα με τοπία του φανταστικού. Από εκεί ρίχνει άγκυρα στην Ιστορία, ενώ οι χαρακτήρες του βυθίζονται στο δημιουργικό κενό ανάμεσα στον ρεαλισμό και το παράξενο. Αυτός ο σύνθετος καμβάς διαπνέεται κι από έναν σαϊζπηρικό προσδιορισμένο λόγο, που τον φέρνει στα μέτρα του μέσου αναγνώστη. Ένα εγχείρημα διόλου ευκαταφρόνητο, που έχει εμπορική ανταπόκριση και στη χώρα μας. Το τελευταίο του μυθιστόρημα «Σπουδή στο μαύρο» (μτφρ. Χριστίνα Θεοδωροπούλου, Πατάκης), μας μεταφέρει στην Αγγλία της βικτωριανής περιόδου του 19ου αιώνα. Το καλά κρυμμένο μυστικό μιας ψυχιατρικής κλινικής στο Πόρτσμουθ, ονομάζεται «κύριος Χ». Ένας αγνώστος ταυτότητας μεσιλικός διαθέτει διαβολική εξυπνάδα. Με το σχεδόν μαθηματικό μυαλό του προσπαθεί να βάλει τάξη στο χάος γύρω του. Κοντά του βρίσκονται μια πρόθυμη νοσοκόμα με συναισθηματικά προβλήματα κι ένας νεαρός γιατρός που ονομάζεται... Άρθουρ Κόναν Ντόιλ. Στην πόλη ξεσπά ένα φονικό ντελίριο. Θύματα άνθρωποι του περιθωρίου που σχετίζονται με το θέατρο. Δεν είναι ακριβώς το ρεμπέτι του Σέρλοκ Χολμς, αν και τον περιλαμβάνει όχι ως πρόσωπο, αλλά ως όργανο ενός μύθου. Είναι, άλλο ένα εξαιρετικό δείγμα του Σομόθα.

Ένας έμπειρος συγγραφέας όπως εσείς, πώς αντιλαμβάνεται τους κραδαμούς μιας τόσο ασταθούς περιόδου της ιστορίας, σαν κι αυτή που ζούμε;

Εχω ξοδέψει, και συγχωρήστε μου την έκφραση αλλά είναι αλήθεια, όλη τη συγγραφική ζωή μου στο να φαντάζομαι τρόπους που θα μεταμορφώσουν τον κόσμο γύρω μου σε κάτι άλλο εντελώς διαφορετικό. Είναι λοιπόν όταν κατά γενική ομολογία ο κόσμος, οι βασικοί κανόνες τουλάχιστον όπως τους γνωρίζουμε, ανατρέπονται, τότε ίσως να το βλέπω σαν μια πιο «νορμάλ» κατάσταση απ' ό,τι άλλοι άνθρωποι και το σέβομαι αυτό. Με τη σειρά της αυτή η αστάθεια που λέτε, μου δίνει ένα ισχυρό έναυσμα, για να ξεκινήσω πάλι να τη μεταστρέφω. Αυτή είναι για μένα η δύναμη ενός συγγραφέα, ενός καλλιτέχνη. Ακολουθώ συχνά το παράδειγμα των μεγάλων δασκάλων της επιστημονικής φαντασίας της δεκαετίας του '60, που υποστήριζαν με το έργο τους το εξής προυστικό: δώσε χρόνο στον χρόνο και όταν οι ιστορίες μας τελειώσουν, το μόνο που μένει είναι η σιωπή. Πράγματι ζούμε σε άκρως μεταβαλλόμενους καιρούς, που μας βάζουν να δούμε ότι έχουμε πολλά να μάθουμε ακόμη.

Μαθαίνουμε από το παρελθόν ή όχι τελικά;
Πιστεύω ακράδαντα πως όχι. Επαυλαμβάνουμε τα ίδια λάθη σαν να είμαστε υποκείμενα παθολοφικών πειραμάτων. Αλλά αυτό είναι σχεδόν σύμφυτο της ανθρώπινης κατάστασης.

Όσο κι αν έχεις διαβάσει ή καλλιεργηθεί πολέμ, δύσκολα αποφεύγεις τις βασικές επιλογές σου. Αν εκείνες είναι λάθος, τότε θέλεις πολύ μεγάλη αυτογνωσία για να τις διορθώσεις, κάτι που δεν τολμούν πολλοί.

Πότε καταλάβατε ότι είστε συγγραφέας; Πότε αντιληφθήκατε ότι έχετε ξεπεράσει το στάδιο της απλής ενασχόλησης;

Ήταν παράξενο για μένα και ταυτόχρονα φυσικό. Σπούδαζα ιατρική και πήρα πτυχίο ως ψυχίατρος. Τότε προβληματίστηκα πολύ για το μέλλον. Ήταν μια περίοδος που υποτίθεται όλα πήγαιναν μια χαρά για μένα. Ετσι τουλάχιστον υποστήριζαν οι περισσότεροι γύρω μου. Όμως μέσα μου, δεν

ένοιθα καλά. Ταλαντεύομαι πάνω από ένα κενό. Με απασχολούσε καθημερινά τι θα κάνω με τα σκόρπια κείμενα που έγραφα από παλιά και καταχώνια στα συρτάρια. Αν θα πρέπει να τα παρατίσω για να ακολουθήσω ιατρική καριέρα. Εως τότε δεν φιλοδοξούσα να γίνω συγγραφέας. Κόντρα στη ροή της προσωπικής μου επένδυσης για το μέλλον, που όλα έδειχναν πως θα είναι η ιατρική, αποφάσισα να μην ακολουθήσω εκείνον τον δρόμο και να βουτήξω στις λέξεις. Μια ασταμάτητη δύναμη με ωθούσε να εξερευνήσω τους δρόμους που είχα ανοίξει από παιδί γράφοντας. Μια απόφαση γεμάτη ρίσκο, που όμως γέμισε ηρεμία και αποφασιστικότητα.

Για τους άλλους ήταν ένας... εφιάλτης.

Κάτω από ποιες συνθήκες οργανώσατε το τελευταίο σας μυθιστόρημα «Σπουδή στο μαύρο»;

Κάθε μυθοπλαστική μου προσπάθεια έχει διαφορετικό περιεχόμενο από την προηγούμενη. Αυτό συμβαίνει γιατί με απασχολούν πολλές καταστάσεις, που διαφέρουν μεταξύ τους. Ήθελα να γράψω κάτι για τη διαδικασία προσέγγισης του σερ Άρθουρ Κόναν Ντόιλ στο διασημότερο δημιούργημά του, τον Σέρλοκ Χολμς, που έχει υποστεί πλείστες αλλοιώσεις. Όπως κι εγώ, ο σερ Άρθουρ Κόναν Ντόιλ σπούδασε ιατρική και την παρήκτισε για χάρη της συγγραφής. Επί χρόνια μου είχε καρφωθεί η ιδέα πως

ο Ντόιλ είχε συναντήσει πράγματι στη σύντομη ιατρική καριέρα του κάποιον που τον ενέπνευσε να πλάσει τον Σέρλοκ Χολμς. Ίσως κάποιος ασθενής του. Αυτή η ιδέα μεγάλωσε μέσα μου χρόνια. Ετσι άρχισα να δημιουργώ τον «κύριο Χ» του μυθιστορήματος, που είναι ασθενής του νεαρού Ντόιλ. Ετσι άρχισα να σχεματίζεται το βιβλίο. Από μια υπόθεση.

Χτίζετε χαρακτήρες με ψυχολογικές παραμέτρους και πνευματικές διαστάσεις, που ρέπουν προς το «αλλόκοτο». Μπορείτε να μας πείτε περισσότερα εδώ;

Κοιτάζτε, από μικρό παιδί είχα μια έντονη έλξη για την εξερεύνηση του ανθρώπινου μυαλού. Με ενδιέφερε πολύ το εσωτερικό πεδίο, ο ωκεανός των επιθυμιών που καταγράφει ο ανθρώπινος νους και πώς τα επεξεργάζεται. Ένα πλέγμα συνήθων που εδράζεται και στον ξεχωριστό χαρακτήρα του καθενός από εμάς. Ο ακρογωνιαίος λίθος του ποιο είμαστε ίσως. Το πλέγμα της συμπεριφοράς μας όσο διακεκριτικό κι αν φαίνεται, άλλο τόσο μας διαφεύγει. Εχω μάθει να παρατηρώ τους ανθρώπους και κυρίως να βλέπω τον εαυτό μου μέσα στους άλλους. Στα περισσότερα βιβλία μου χτίζω τους χαρακτήρες πάνω στα αλληλένδελα επίπεδα της πλοκής. Δεν μπορώ να γράψω απλά ένα παραμύθι. Η σύνθεση για μένα είναι μια παιγνιώδης διαδικασία με απότερο σκοπό να εκθέσω τον αναγνώστη στον γρίφο. Έναν γρίφο που πηγαίνει βαθιά μέχρι το αίτημα της ύπαρξής του.

Ο αναγνώστης του βιβλίου σας έχει την εντύπωση πως παρακολουθεί την πρόβα ενός «παράνομου» θεάτρου. Πώς προκύπτει αυτή η σχέση και τι το παράνομο

URB GARCIA CANALS

Χοσέ Κάρλος Σομόθα ΣΠΟΥΔΗ ΣΤΟ ΜΑΥΡΟ

Μτφρ. Χριστίνα Θεοδωροπούλου Εκδ. Πατάκης, σελ. 512 Τιμή 19,90 ευρώ

Γκραφίτι με τη μορφή του Σέρλοκ Χολμς στο Χόκνι του Λονδίνου από τη γαλλίδα καλλιτέχνηδα Zabou

Έχει το θέατρο στο οποίο αναφέρεστε;

Κατ' αρχάς προσπάθησα να αναδημιουργήσω μέρος της βικτωριανής περιόδου και της αντίστοιχης ατμόσφαιρας. Αυτό το επιθυμούσα γιατί ήθελα να αυξήσω την ένταση του ηθικού κοντράστ. Από τη μια πλευρά, οι αυστηροί ηθικοί κώδικες του μέσου βικτωριανού ανθρώπου και από την άλλη πλευρά, ένα σύνολο ετερόκλητων ανθρώπων που «επί σκηνής» επιθυμούν να καταστρέψουν αυτούς τους σκληρούς κανόνες. Ο σκοτεινός κύκλος των επιθυμιών έτσι όπως αντιπαράθεται με εκείνο που ονομάζουμε κανονικότητα του μέσου όρου. Ακόμη και σήμερα, τα ταμπού δεν έχουν ξεπεραστεί και ούτε πρόκειται. Το «παράνομο» όπως το γράφω, αναφέρεται στο απαγορευμένο, που παραμένει διαχρονικά ελκυστικό. Σημειώνω ότι το θέατρο παραμένει ο κύριος χώρος της μεταμόρφωσης και με ενδιαφέρει πολύ. Εκεί όπου βλέπουμε σε μεγάλο βαθμό τις κρυφές μας επιθυμίες να βρίσκουν την αναπαραστατική τους φόρμα. Δεν μπορούμε να τις αντιμετωπίσουμε, γιατί δεν θέλουμε να φύγουμε από τον αρχαιτυπικό Παράδεισο. Στο μυθιστόρημα εδώ, προσπάθησα να αποδώσω αυτή τη μάχη μεταξύ πάθους και τάξης.

Για ποιον λόγο ο Σέρλοκ Χολμς ανήκει στους «αθάνατους» της λογοτεχνίας;

Γιατί τη χαστική πραγματικότητα που εξελίσσεται και σε ιστορικό επίπεδο, ο ήρωας αυτός την αντιλαμβάνεται με τη δέουσα ψυχραιμία. Είναι ένα μαθηματικό μυαλό, που με όπλο του τη λογική αλλά και την εφεύρεση νέων πτυχών αυτής, βάζει ένα φρένο σε αυτή τη διαλυτική σπείρα. Γίνεται το ιδανικό μας υποσυνείδητο.

